

1.6

Viktória Colonna pápežovi Pavlovi III.

Apológia, napísaná na jar 1536

Keď v októbri 1534 nastúpil na Petrov stolec Pavol III (vlastným priezviskom Farnese), stratili kapucíni možnosť mať priamy vplyv na pápeža prostredníctvom Kataríny Cybo. Rád mal však šťastie, keď skoro uvidel na Cyboovej mieste inú priateľsky zviazanú političku, z ktorej sa stala rozhodná obrankyňa (tejto) mladej reformy. Cargnoniho zbierku prameňov tvoria stovky strán jej listov týkajúce sa kapucínov. Všetky spadajú do pohnutých rokov 1535 – 1542.

Markíza z Pescara (narodená 1490 v Marine, † 1547 v Ríme) stratila manžela v r. 1525. Potom patrila k skupine, ktorá sa ešte pred Tridentom usilovala o cirkevnú reformu. Mala najlepšie kontakty s renomovanými osobnosťami, akým boli reformný biskup Gian Matteo Giberti, neskorší biskup z Cantenbury Reginald Pole, talianske kniežatá a ďalší biskupi, nový nuncius v Nemecku Giovanni Morone, dokonca cisár Karol V. a kardináli Kúrie. Bola spriatelená s Michelangelom a sama písala náboženské básne. Jej vnútorná blízkosť so spiritualitou kapucínov sa ukazuje v túžbe po obnove kresťanského života a po evanjelizácii spojenej s láskou k Ukrižovanému.

Po slávnostnej reči markízy pre komisiu kardinálov nasleduje súkromný list Pavlovi III. Je datovaný niekoľko mesiacov pred spomínanou apológiou. Na jeseň 1535 mohol byť vďaka osobnému sprostredkovaniu Viktórie Colonny prijatý u pápeža Ľudovít Tenaglia a mohla byť zvolaná prvá generálna kapitula od čias Albaciny. Na jar 1536 sa tajne dohodli observanti a nezvolený generálny vikár z Fossombrone na znovuzjednotení oboch vetiev rádu. Spolu s kapucínmi sa Colonna tiež obávala Tenagliových intríg a politické ťahy odporcov reformy – ktoré už v Kúrii existovali – mohli dosiahnuť svoj cieľ. Nasledujúci list má za cieľ informovať pápeža o „pravde“. Niektoré argumenty a formulácie svedčia o intenzívnych kontaktoch s Bernardinom Ochinom a Bernardinom D’Asti.

Rád sa stotožnil s touto apológiou, viackrát ju skopíroval a použil proti svojim nepriateľom. List sa zachoval v jednom z týchto prepisov, ktorý ho podáva ako istý druh memoárov.¹

(1536, koniec januára, začiatok februára)

¹ Taliansky text preložil Hanspeter Betschart zo Švajčiarskej provincie.

[Najsvätejší Otče²]

2007 Už je to desať rokov, čo toto sväté spoločenstvo začalo žiť prísny život podľa reguly svätého Františka. Napriek neustálemu odporu, ktorý zapríčinili ľudia, ktorých cieľom bolo ich zničenie, rástlo toto spoločenstvo v horlivosti, v počte a vo vnútornom poriadku. Jasne v tomto vidno svietiaci zázrak, skutočnosť, ktorá sa nepopiera a poprieť ani nedá, a práve preto chceli preskúmať, či sa to snád' nestalo počas soboty.³

Poslušnosť a neposlušnosť kapucínov

2008 Ani vysokoctený generál a okrem neho ani ostatní bratia „observancie“ menovaného rádu nepopierajú žiadnym spôsobom Vami napísaný otvorený list, že potrebujú reformu ani žeby ju nechceli uskutočniť. Ale tieto odklady a sľuby trvajú už príliš dlho. Z toho vyplývajú tieto dve skutočnosti: Na základe vynikajúceho spôsobu vedenia života a poslušnosti tohto obnoveného spoločenstva vyplýva bezpodmienečne tiež nutnosť reformy aj pre iných; to je tak jasné, hmatateľné a isté, že to nevidia len tí, ktorí to vidieť nechcú. Ako je ale možné, že sa hovorí o tom, dať týchto bratov, ktorí sú už dlho skúsení v tomto rigoróznom spôsobe života, pod obedienciu, hoci oni sami uznávajú, že by tento život nedokázali zdieľať. Pastier musí presahovať svoje ovce v úsudku, cnosti, duchu a svätosti, ísť im príkladom a vždy ich viesť bližšie k Bohu (por. Jn 10,4). Teraz by ale z tejto čriedy každá ovca svojho pastiera prevyšovala v zásluhách, v dokonalom spôsobe života a v prísnom dodržiavaní pravidiel; a veľká námaha trvajúca desaťročie, ktorá bola chránená Božou milosťou, by vyšla takto navnivoč, a povinnosť poslúchať, aby sa dodržiavala regula, by ponúkala príležitosť ju oslabiť.

Aby som to povedala zrozumiteľnejšie, formulujem to takto: Regula nebola vytvorená kvôli poslušnosti, ale poslušnosť kvôli regule; ak teda kvôli najvyššie možnému dodržiavaniu reguly pristúpia na božiu cestu a pritom poslúchajú najlepšieho pápeža Pavla, neviem, aké nové povinnosti ešte potrebujú. Navyše uznávajú generála konventuálov sv. Františka nie preto, že je lepší ako ten druhý, ale pretože ich nechá v pokoji žiť podľa reguly; neprenasleduje ich, nevystupuje proti nim nepriateľsky, neočierňuje ich dobré skutky, nehucká verejnosť proti nim. A pretože spomenutý generál konventuálov uznáva generála observantov,⁴ sú mu kapucíni nepriamo podriadení, nie však priamo. Ich zámerom nie je, aby boli podriadení jemu, ale aby

² Oslovenie nie je v „memoriale“ zachované. Nasledujúce podnadpisy sú prevzaté od Cargnoniho.

³ Por. Jn 5, 16; 9, 16: odvážne porovnanie, ak si uvedomíme, že sa týka aj niektorých kardinálov, ktorí sa správajú podľa autorky ako farizeji neuznávajúc Kristove zázraky.

⁴ Podľa buly konkordancie *Omnipotens Deus* z 12. júna 1517 musel byť novozvolený generálny minister konventuálov potvrdený generálnym ministrom (teoretického) spoločného rádu – observantov. Zakladacia bula kapucínov podriadila kapucínov pod generála konventuálov. Pozri dokumenty 3.3 a časť 5, č. 2633.

zachovávali svoj prísny spôsob života a skutočné nasledovanie reguly, pretože na základe skúseností vidíme, že táto forma života vydrží len vtedy, keď nie je v rukách observantov. Skutočnosť je taká, že sú oslabené všetky ostatné nové začiatky, ktoré (observanti) ovládajú. A sami o sebe hovoria, že je takmer nemožné reformovať svojich 30.000 bratov,⁵ ak ich teda nie je ešte viac. Preto teda neviem, prečo sa tak namáhajú, keďže týchto málo jasne dokázalo, že sa tento cieľ dosiahnuť dá. Táto bezradná a chamtivá snaha o nadvládu je urážkou Boha a im je na hanbu; potom už chápeme, že to nerobia z horlivosti, ale kvôli tomu, že strácajú hodnovernosť a prichádzajú o almužny. Z tohto (kapucínskeho) sa (však) dá spoznať, že opravdivý život sv. Františka sa dá uskutočniť v každom čase.

2009 Ministra menuje sv. František, raz je ministrom služobníkom, inokedy kustódom - strážcom. Dokonalosť serafínskej a evanjeliovej reguly nestojí na puntičkárstve; dôležité ale je, že predstavení sú v skutočnosti ich služobníkmi, a že podľa Kristovho príkladu rozdávať Ducha a život (por. Jn 6, 63). A ak by minister nechal žiť bratov podľa iného chápania poslušnosti, ktoré je očividne oveľa oslabenejšie, konal by proti svojej povinnosti, pretože by potom oslabil ich ducha a odrezal korene opravdivej reguly.

Povedať: „Chceme, aby uznali generála, ale nech nebráni spôsobu ich života“, by bola čistá pýcha a čistá lešť, avšak nie služba Bohu, v nej by ich vystavili nebezpečenstvu, pochybnostiam a znechuteniu bez akejkoľvek inej zmeny, akou je len vonkajší vzhľad. A preto by sa skôr utiahli do lesov, ako to už aj spravili, tak ako to predpovedal sv. František,⁶ aby sa správali. K tomuto už nechcem povedať nič viac.

Pozvanie k reforme

2010 Observanti sa majú reformovať tak, že budú pozorovať, ako sa Kristus zdržiaval na púšti; majú tam nad ním meditovať, a tým, ktorí sa snažia ho napodobňovať, nemajú brániť. Nech myslia na to, že prichádza čas pôstu, (ale) majú myslieť (aj) na to, že kresťanský národ pokorne kŕmi také veľké rádové spoločenstvo. Majú s tým (už) začať, nehovorím o zanechaní vecí, o ktorých sa ani nemá hovoriť, aspoň neexistuje kapucín, ktorý nevydáva svoj život za česť svojho rádu; oveľa viac sa vzťahujú moje výroky na veci, ktoré sú jednoznačne proti regule; observanti sa majú trochu zapojiť do pravej prísnosti, chudoby a skromného vedenia života, ako to prikazuje sv. František. Majú nechať stranou slávnostné ceremónie, drahé stavby, ozdobný spev a všetko zbytočné.

⁵ Observanti – vzniknutí v r. 1517 zjednotením rozdielných františkánskych vetiev – boli vtedy najväčším cirkevným rádom.

⁶ Naznačené prorocké, ktoré boli vtedy so zápalom čítané prvými kapucínmi, sa odvolávajú na špirituálov a nachádzajú sa v spisoch, ktoré sa spájajú s bratom Leonem a Corradom da Offida. Pramene a citáty pozri v *I Frati Cappuccini II*, 203 (pozn. 16).

Pozrime sa (však) trochu na žiariaceho ducha tých, ktorí ich vedú; tí majú byť pravými pastiermi; tí majú vstupovať bránou lásky, nie oknom ťižiadostivosti; tí sú skutočnými bratmi; tí majú dobre viesť duše, ktoré sú zverené do ich starostlivosti; nemajú si myslieť, že nie sú schopní robiť to, čo nevidno (u iných), ale že sa to dá uskutočniť, aj to, čo robil sv. František s väčším úsilím do 40 rokov (potom disciplína upadla). Oni majú zvestovať skrze diela, že ich vedie najväčšia horlivosť. Keď už budú observanti reformovaní a ukážu kapucínom dobrú vôľu, budú ich kapucíni, ba dokonca i najmenší človek sveta poslúchať, pretože budú práve žiť tak ako oni (kapucíni); a o to viac, že kapucíni majú veľmi dobrú, pravú, svätú a evanjelióvu poslušnosť a obdivuhodný poriadok, ako sa každý môže presvedčiť.

A majú poslať do ich usadlostí len komisárov; tí ich nájdu ako prvých spoločníkov sv. Františka a zistia, že zachovávajú regulu úplne. A ak budú rovnakí observanti a ich kláštory, potom budú môcť povedať: „Bude jedno stádo a jeden pastier“! A svätý minister bude môcť potom povedať, čo je napísané v evanjeliu: „*Ja som dobrý pastier*“ (Jn 10, 11. 14. 16); lebo ako veci teraz stoja, s dvomi stádami, nemôže byť len jediný minister.

Sv. František ale chcel, aby sa dodržiavala jeho regula, a toto jediné je dôležité. Vždy keď si observancia príliš uvoľnila (doslovne zriedila) regulu, zoslal nové reformy. A pretože je najdokonalejšia a najviac sa podobá svojmu začiatku a k tomu nachádza skazenejší svet, spoznáva viac odmietnutí a ťažkostí ako iné, a to až do bodu, v ktorom sú celému kresťanstvu na ťarchu, a preto ich takto sužujú. Ved' to budí dojem, že proti nim všetci bojujú. Aj keď sú svätí a mierumilovne dodržiavajú regulu, napriek tomu sa vedie taký silný a neustály boj len proti nim.

2011 Celkom isto sú Vaša Svätosť, vysokocení kardináli, všetky kniežatá a oveľa viac ich protektori povinní im pomáhať a podporiť ich ako jediné svetlo v našej temnote a ako ľudia, ktorí zachovávajú ako jediní v tomto bezuzdnom svete evanjelióve a Božie učenie Krista a sv. Františka.; o to viac, keď títo opúšťajú všetky ľudské výhody a pozemské rozptýlenia a túžia len po Bohu, pretože vnímate Jeho milosť voči nim a tiež vidíte utrpenia, ktoré vznikajú z úmyslov, ktoré nie sú správne, ani úprimné.

Nechávajú sa medziiným naviesť aj na také klamstvá, že sa nehanbia ohovárať ani slávneho svätého a tvrdia, že nespravil žiadny (určitý) habit, len zobral súkno, ako keby sa v regule nerozlišoval habit a ako keby sa habit svätého neuchovávali ako relikvia alebo boli zobrazené na odtlačkoch pečatí, obrazoch a v tisíckach iných spôsoboch. Ale pretože habit nespôsobí, že človek začne viesť dobrý život, chcem nechať tieto nehanebnosti stranou a modlím sa len k Bohu, aby im vnukol, žeby sa reformovali, aby sa potom mohli zúčastniť rozhovoru na nejakom pevnom základe.

Navyše okrem tohto radu dôvodov ostáva vziať do úvahy aj tie, ktoré používajú kapucíni; majú totiž bulu od Klementa VII, (apoštolské) breve, pápežské schválenie

a predovšetkým uznanie Jeho dobrotivosti, pápeža Pavla (III.), ktorý ich bránil ešte ako kardinál. Pritom verím, že Boh ho povýšil a že aj teraz ako pápež miluje pravdu. Ale on je natoľko ohľaduplný, až tieto ohľady prevažujú nad jeho svätým zámerom, v prospech tých, ktorí mu odporujú. Keďže niektorí kardináli útočia na pravdu, tak si jeden druhému v konzistóriu len neradi oponujú, navyše v prítomnosti toľkých kardinálov, ktorí ich sotva vypočujú, nieto im ešte porozumejú. Ale Boh osvieti dobrých, aby mali jasný pohľad na vec.

O zákaze pristúpenia k reformnému hnutiu

2012 Podme teraz k zákazu, že bratia observancie nesmú pristúpiť k reforme, pretože to vzbudzuje pohoršenie. Takže niekto zanedbáva robiť dobro preto, lebo to zapríčiňuje pohoršenie u toho, kto nič nerobí! Nemôže sa už ďalej pripustiť, aby synovia opúšťali otcov a vstupovali do rádu, pretože to v ich domoch spôsobuje pohoršenie. Nemalo by sa potom tiež pripustiť, aby sa z rádu sv. Benedikta prestupovalo do rádu sv. Dominika a z iného rádu do rádu sv. Františka, pretože to v inom ráde vzbudí pohoršenie. Narušajú sa všetky zákony, nedodržiavajú sa slová Pavla a slová toľkých svätcov, podľa ktorých má človek túžiť po dokonalosti a zvoliť si najistejší život. Ale toto je práve regula sv. Františka, priamo od samého Krista. Aby ich mohli úplne nasledovať, musia vojsť do spoločenstva s anjelmi; a títo chcú zabrániť ceste k dokonalosti, nevedomujúc si, že „*ty so svätými budeš svätý*“ (2 Sam 22, 26; Ž 18, 26) atď.

Odstrániť všetky prekážky kvôli svätému spôsobu života tejto reformy je skôr povinnosťou dobrých; pravých observantov reforma vybuduje a nevyvoláva žiadne pohoršenie. Je preto jasné, že sa veľkej časti rádu tento zákaz, tieto putá, breve a tvrdohlavé obmedzovania nepáčia. Tento spôsob života sa nepáči ôsmim alebo desiatim osobám, ktoré vládnu; títo chcú, aby im verili na základe ich authority. Tu je jasne vidieť, ako málo boli motivovaní životom tí, ktorí počas týchto troch mesiacov prestúpili, odkedy sú dvere otvorené – nebolo ich ani dvadsať.

2013 Dnes nie sú duše až také zapálené, žeby sa im tento prísny spôsob života páčil; ale zatvoriť dvere isto znamená, preukázať Bohu veľmi zlú službu; lebo sa zablokuje lepší život pre 3000 duší, ktoré musia veriť, že môžu prísť. Pre tých, ktorým je prestup znemožnený, nevedno, či ich Boh nebude volať na zodpovednosť. Keď sa dvere nechajú otvorené, nevyhne sa teda len tomuto veľkému nebezpečenstvu, uraziť Božiu vôľu a poslúchať pritom každý dobrý zákon a každý dobrý zvyk, ale nestane sa – ako tu vidíme – nikomu nič zlé. Pretože prestupujúci kandidáti budú prijatí so všetkou vo svete naučenou opatrnosťou a obozretnosťou. Ako Vaša Svätosť mohla vidieť z niektorých listov, tie krivé obvinenia, ktoré im predkladajú, nie sú jednoducho pravdivé.

Nevidím žiadny problém v tom, že keď sa observanti odlúčili od konventuálov, nenarazili na podobný odpor. Bol to najlepší spôsob, veď už prešlo odvtedy mnoho rokov, keď boli všetci konventuálmi; ale pod toľkou špinou nemôže zostať sneh biely.

Nebudem brať ohľad na to, že sa tu nedá rozumne hovoriť o žiadnom zákaze. Preskočím tiež ľudské nedostatky, čo sa týka informácií, ktoré boli sprostredkované Jeho Majestátu⁷ a mnohým iným, ktorí sa potom čudovali, keď zistili skutočný stav vecí. Povznesiem sa aj nad tým, že nehoria pokorou, aby hovorili pravdu a že sa drzým a nepravdivým spôsobom proti nim stavajú. Nebudem hovoriť ani o tom, že kapucíni nič iné nepožadujú, len aby ich nechali v Kristovom pokoji a aby zostala evanjeliová sloboda, prijímať kandidátov a nechať si ich: „*Kto prichádza ku mne, toho neodmietnem*“ (Jn 6, 37). Tamtí požadujú zákazy, putá, prekážky a exkomunikácie, tak to potom vyzerá, akoby Mojžišov zákon súťažil s Kristovou milosťou (por. Jn 1, 17), láska s ctižiadostivosťou a pokora s vychvaľovaním sa.

Naozaj ma to nebolí kvôli tým, ktorí môžu pravdivo povedať: „*Kto ma môže odlúčiť od Kristovej lásky?*“ (Rim 8, 35) Ale bolí ma to kvôli tým, ktorí pri takom veľkom svetle zostávajú slepí a ktorí tak často závidia tým, ktorí slúžia na zemi Kristovi: dennodenne hovoríme: „Šťastní pastieri, blažený mudrc, šťastný (človek Jozef) z Arimatey, blahoslavená Magdaléna a Marta!“ Pri tom máme jasne a živo pred očami Kristovu vec na zemi a dbáme o dodržiavanie jeho evanjeliového života, ktorý nasledujú. Každodenne vidíme toto chudobné spoločenstvo skláňať hlavu a pokorne hovoriť: „*Prečo ma biješ?*“ (Jn 18, 23) Pre lásku božiu, nesmieme zakryť toľkými mračnami skutočné svetlo pred pápežovou svätou dobrotou. Lebo by to potom znamenalo, že mu privodí ešte viac starostí ten, kto ho miluje a vyvolá v celom kresťanstve ešte viac pohoršenia.

2014 Beda mi! Ako by sa nemali triasť tí, ktorí sú ich protivníkmi? Ako môžu vôbec spať tí, ktorí sa neboja Božej spravodlivosti? Prečo ich nehryzie červ vo svedomí tak, aby od toho upustili? Ako sa odplácajú Bohu za milosti, ktoré im on preukazuje? A aký účet mu predložia, že ničia dielo, cez ktoré sa obnovujú tisíce ľudí, keď predsa vieme, že by sa Kristus znovu vrátil na zem čo len pre jedinú dušu!

Naozaj neviem, čo je hybným motorom tohoto všetkého, ak nie pokušenie (diabla). Je toľko neznámych bratov, tak veľa neplodných rádov, ktorých meno ani nie je známe, tak veľa rehoľníkov, ktorí sa volajú „od sv. Jána“ alebo „od sv. Františka“, ktorí každý deň vystupujú zo svojho rádu, aby sa stali svetskými kňazmi, spovedníkmi, opátmi, biskupmi a kardinálmi a nikto sa proti tomu nestavia, nepohoršuje sa a nikoho toho netrápi, okrem tohto, ktoré je predsa tým najlepším zo všetkých riešení. Kristove diela a diela jeho služobníkov už vyvolali prekvapenia a prekazili plány ľudí; on sám hovorí:

⁷ Myslí sa tu cisár Karol V., ktorého pre svoju politiku postupne získal bývalý generálny minister a kardinál Francisco Quinones. Por. dokument III. 4.

„*Neprišiel som, aby som priniesol pokoj*“ (Mt 10, 34). Takže by sa mal oslabiť tento skutočne prísny a najlepší spôsob života, táto božská reforma len kvôli vzbudeniu pohoršenia u desiatich ľudí, ktorí sú pri moci?

Ach, s oveľa väčšou istotou by som mohla dokázať, že tento boj nezodpovedá vôli rádu observancie. Koľko kláštorov tvrdí, že stojí na strane kapucínov a ľutujú, že nie sú u nich. Naopak, zo zakazovania vzniká nekonečný škandál. Nech sa počas jedného roka nechajú otvorené dvere, ako sa častokrát pokúšali o opak, a potom sa uvidí, že z dobrého škandál nikdy nevznikne. Ba naopak, z toho bude skôr skutočná reforma u jedných (observantov), a skvelé posilnenie u druhých (kapucínov), a potom sa o tom bude hovoriť s väčšou jasnosťou.

Isté je to, že nie sú platné žiadne ich dôvody; hovoria, že nemôžu bratov trestať, pretože sem prestupujú. Ešte nikdy nemohli iné rády potrestať svojich bratov, pretože chceli odísť k sv. Františkovi, k najprísnejšiemu spôsobu života. Ó, keby len Boh dal, aby to bola horlivosť, ktorá ich vedie k trestaniu! Potom by smerovali svoju pozornosť na iné, ako nivočiť obnovených.

2015 Vo svojej добрote nech Boh naďalej preukazuje dobrú vôľu dobrým ľuďom a dopraje ju tým, ktorí ju nemajú. Svetské záležitosti sa zdajú na prvý pohľad vždy dobré, ale keď sa odkryjú, tak dobrými nezostanú. Aj vízie na začiatku potešia, a dokonca skôr tie nepravdivé ako skutočné. Avšak pre lásku Božiu by nemali byť (kapucíni a observanti) spolu. Vychutnajte si túto pravdu, pochopte ju a premyslite. Som si istá, že prenikne do vašich sŕdc.

A prečo, tak počujem, sa hovorí o tom teraz, že je to nová vec? Sú nakoniec všetci obnovení? Videlo sa do toho dobre a nie je potrebná už žiadna ďalšia reforma? A ľutovali, čo vo svojich breve hovorili? Aj ich generál mi to povedal a opakoval to na tisícich miestach: „Želám si, aby ich Boh obnovil, a aby som mohol tvrdiť, že sú všetci svätí atď.“

Ja, ktorá som najpresnejšie informovaná o všetkých ich kláštoroch v kráľovstve (Neapol) a Campagnii (v Lacii), mám v tom jasno, a všetci to vedia, že (observanti) potrebujú reformu. Ale nech je to, ako hovoríte, že to nepopierajú, alebo aby som to vyjadrila ešte lepšie: nemôžu poprieť, že život kapucínov je prísnejší, striktnejší a osobitý, že to len slepý nevidí. Toto im stačí, aby odmietali obedienciu kvôli vyššie uvedeným dôvodom. Preto sa mýlia najväčšmi tí, ktorí to tvrdia a zatvárajú dvere tým, ktorí by chceli žiť prísnejším životom.

[Markíza z Pescara]